

УДК 316.285:343.23

канд. філос. н., доц. О.В.Ставицька

АЛЬТЕРНАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВ'ЯЗАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ КОНФЛІКТІВ: ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Стаття присвячена аналізу проблем застосування альтернативних технологій, зокрема медіації, у кримінальній юстиції. Автор аналізує стан теоретичних розробок та практичної діяльності щодо даного питання як в Україні, так і в закордонних країнах. Виокремлюються позитивні та негативні аспекти відновлюваного правосуддя та проблеми його впровадження у правозастосовчу практику України. Надаються певні пропозиції щодо прискорення цього процесу.

Ключові слова: альтернативні технології, кримінальні конфлікти, відновлювальне правосуддя, медіація у кримінальних конфліктах, сторони конфлікту, соціальні наслідки застосування медіації

Актуальність теми. Євроінтеграційні процеси, які активно розвиваються сьогодні в Україні, з необхідністю потребують приведення у відповідність з традиціями європейського права системи національного законодавства. Одним з напрямків такої роботи виступає розробка моделей відновлювального правосуддя, яке розвивається вже протягом 25 років і відповідає ідеї гуманізації і демократизації не тільки суспільного життя взагалі, а й кримінального процесу і, особливо, інституту покарання. В останні роки тенденція боротьби зі злочинністю у переважній більшості країн світу, у тому числі в Україні, полягає у зниженні ступеня жорстокості покарання, що знайшло своє відбиття у новому Кримінальному кодексі України 2001 року.

Одним з важливих аспектів цієї проблеми виступає ідея залучення до розгляду кримінальної справи не лише традиційних її учасників, але і посередників та громадськості. Останніми роками цьому питанню присвячено досить багато різноманітних публікацій – від наукових статей до дисертацій і монографій [1]. В той же час **аналіз наукової літератури** показує, що українські правознавці, на жаль, приділяють явно недостатньо уваги цьому питанню: серед численних публікацій російських та західних авторів можна назвати лише окремі роботи вітчизняних фахівців, таких, як В.Т.Маляренко, В.Землянської та деяких інших [2]. Звісно, що такий стан справ не можна вважати сприятливим як з наукової, так із практичної точки зору. Саме ці міркування змусили автора звернутись до аналізу деяких аспектів використання альтернативних процедур у вирішенні кримінальних конфліктів та перспектив їхнього впровадження у вітчизняній правозастосовчій практиці.

Відновне правосуддя зародилося, або точніше, відродилося у Європі та Північній Америці у сімдесяті роки двадцятого століття. Втім, його розвиток базувався на вікових традиціях, що практикувалися у країнах Латинської Америки, Азії та першими народностями, що оселилися в Канаді та Новій Зеландії. Водночас істотний вплив на розвиток цього явища справило християнство, яке, власне, пізніше і визначило його практику. Першу спробу застосування відновного правосуддя було зроблено в Канаді 1974 року. Це стало результатом зусиль християнської групи менонітів, які були спрямовані на поширення практики християнських цінностей у системі кримінального правосуддя та використання добровольців з числа членів громади. Офіцер служби пробації, який був менонітом, запропонував судді у справі вандалізму, скоєного двома молодими правопорушниками, щоб вони зустрілися з 22 потерпілими і обговорили можливість щодо того, як відшкодувати скоєну шкоду. Суддя підтримав такий підхід, і в рамках наказу про пробацію два правопорушники зустрілися з основною групою потерпілих і погодилися, яким чином компенсувати їхні втрати.

У подальшому результатом перших успіхів використання цього підходу стала організація у 1975 році у містечку Китченері (Онтаріо) “Проекту з примирення між потерпілими та правопорушниками” з метою поширення цієї практики систематично, зокрема у справах, що стосуються замаху та завдання шкоди у випадках майнових злочинів. Потерпілі та правопорушники отримали можливість зустрітися один з одним, відновити стосунки та досягти примирення. Водночас, були і випадки, коли примирення просто не вдавалося. В подальшому було створено програми медіації між потерпілими та правопорушниками, які здебільшого були спрямовані на сам процес медіації, а не на примирення. Такі ініціативи поширилися в Канаді та США. У Європі програми відновного правосуддя почали впроваджувати на початку вісімдесятих років у Норвегії та Австрії. На даний час понад 80 країн в усьому світі використовують одну із форм відновного правосуддя у боротьбі зі злочинністю.

Потрібно відзначити, що у кримінальному праві закордонних країн примирення з потерпілим як підстава припинення кримінального переслідування, а отже, і звільнення від кримінальної відповідальності, використовується досить часто. У ряді закордонних країн поширилася така форма розв’язання кримінально-правових конфліктів, як медіація. При цьому сама медіація може виступати в різних варіантах. Так звана проста медіація, дуже подібна з російським видом звільнення від кримінальної відповідальності в зв’язку з примиренням з потерпілим, припускає визначену посередницьку процедуру з метою примирення потерпілого й обвинувачуваного при відшкодуванні останнім заподіяного збитку. Цей вид медіації закріплений, приміром, у ст. 41 КПК Франції 1958 р. (з наступними змінами і доповненнями). У зазначеній статті

говориться про право прокурора “до винесення рішення по публічному позову за згодою сторін прийняти рішення про медіацію, якщо він вважає, що така міра здатна забезпечити відшкодування шкоди, заподіяної потерпілому, покласти кінець конфлікту, що став наслідком злочинного діяння, і сприяти виправленню особи, що скоїла злочин”.

Російський варіант простої медіації, передбачений у ст. 76 КК РФ, також припускає відшкодування потерпілому заподіяної злочином шкоди і примирення з ним. Разом з тим кримінальне право Росії не передбачає посередницької процедури як діяльності з примирення сторін, здійснюваної спеціальними органами (суб'єктами). За законом російські правоохоронні органи в принципі не зобов'язані вживати які-небудь заходи для примирення потерпілого з обвинувачуваним, а повинні лише фіксувати факт такого примирення.

Що ж до України, то взагалі історія слов'ян свідчить, що примирення як спосіб вирішення конфліктів між людьми застосовувалось давно. Перші спогади про це належать ще до стародавніх форм судочинства. Праслов'янська лексика уже в VI столітті нової ери мала всі основні поняття, що відносяться до суду та судочинства [3]. У цей же час з'явилося поняття “необходимости заключать перемирие”. Виникнення примирення ще в древні часи, коли неоформлена і слабка держава ще не могла проникати і регулювати всі сфери суспільних відносин, свідчить про його природне виникнення. З розвитком суспільних відносин рішення про примирення різних посередників стають одним із найпоширеніших джерел звичаєвих норм [4], а пізніше були закріплені в законодавстві як судові процедури. Примирення та відповідні йому процедури зберігались протягом довгого історичного періоду, не тільки тоді, коли законодавство ще не було розвиненим, але й в подальшому. Якщо у стародавніх слов'ян примирення було закріплено звичаєм, наприклад, побратимство, то у XVIII-XIX ст. примирення було оформлено в законі у формі Совісного суду, який існував за правління Катерини II і Олександра I [5].

За радянських часів кримінальним законодавством також передбачалася можливість примирення потерпілого і правопорушника, але це можливо було тільки у справах приватного обвинувачення. Якщо ж звернутись до проблеми примирних процедур у кримінальному процесі сьогодні, то можна констатувати, що в Україні початок XXI століття відрізняється значним прискоренням впровадження саме практики (на відміну від теоретичних розробок) поширення програм медіації у кримінальному судочинстві. Хоча нині Україна перебуває лише на етапі формування вітчизняної моделі відновного правосуддя, вже з впевненістю можна констатувати, що необхідність запровадження інституту примирення (медіації) у вітчизняній системі права підтримується широким колом фахівців. Така підтримка ґрунтується, насамперед, на позитивних результатах практики застосування інституту примирення у багатьох країнах світу, які свідчать про його ефективність.

До того ж це відповідатиме загальній позиції України щодо гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу, адже питанню примирних процедур присвячена низка рекомендацій і рішень Ради Європи, зокрема Рекомендації №R(99)19 “Про посередництво в кримінальних справах” від 15 вересня 1999 р., які є одним з основних документів Ради Європи щодо реалізації програм відновного правосуддя та Основоположного рішення Ради Європейського Союзу від 15 березня 2001 р. “Про місце жертв злочинів у кримінальному судочинстві” (2001/220/ЖНА), які наголошують на необхідності розвитку та впровадження програм відновного правосуддя в національні системи права.

Незважаючи на відсутність спеціального законодавства, Україна може похвалитися своїм власним досвідом застосування процедури медіації, який підтверджує високу ефективність застосування цього інституту під час вирішення конфліктів. Так, починаючи з 2003 року, активно проводяться експерименти у судах (зокрема у містах Києві, Харкові, Івано-Франківську, Автономній Республіці Крим та інших). Достатньо згадати про діяльність громадської благодійної організації “Український Центр Порозуміння”, яка в рамках проекту “Підтримка реформи системи кримінальної юстиції України: впровадження прийомів медіації”, що реалізується спільно з Генеральною Прокуратурою України, Національною академією прокуратури за фінансової підтримки Швейцарської агенції з розвитку та співробітництва, проводить цілу низку науково-практичних семінарів для працівників прокуратури у різних областях України, до яких залучаються обласні групи медіації, науковці, юристи-практики та представники громадськості [6]. Значним кроком на шляху впровадження та поширення альтернативних технологій став також Указ Президента України № 311/2008 від 8.04.2008 р. “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» [7], яким затверджено Концепцію реформування кримінальної юстиції України.

У процесуальній літературі досить докладно розглядаються позитивні та негативні сторони примирних форм вирішення кримінальної справи (інакше – угоди про визнання провини) [8]. Не зупиняючись на аналізі всіх аспектів, відзначимо, що серед недоліків угод про визнання провини можна назвати можливе прагнення добиватися визнання підозрюваного за будь-якої ціни, висунення явно завищеного звинувачення, підрив статусу офіційного судочинства, неефективність пошуку доказів оперативно-слідчими органами, можливість помилкового зізнання звинуваченого тощо. Серед достоїнств спрощеного порядку вирішення справи через угоду про визнання провини називають: досягнення найкоротшим шляхом пом'якшення ворожнечі сторін у конфліктних ситуаціях; реалізацію однієї з головних функцій суду –

соціального умиротворення; економію ресурсів судів та органів звинувачення для використання їх для більш складних справ; концентрацію зусиль правоохоронних органів на розкритті тяжких злочинів тощо.

Крім того, аналіз західної літератури та практики використання програм примирення жертви і правопорушника (Victim Offender Reconciliation Programs – VORP) і програм медіації між жертвою і правопорушником (Victim Offender Mediation Programs – VOMP) дозволяє дійти наступних висновків щодо ролі альтернативних процедур у кримінальному судочинстві.

Програми примирення й інші аналогічні програми здійснюють персоналізацію злочину за допомогою медіатора, що пройшов спеціальну підготовку. Завдання медіатора, іноді професіонала, іноді громадського добровольця, полягає в тому, щоб поставити правопорушника і потерпілого віч-на-віч у рамках ретельно побудованої, добровільної і безпечної конфронтації. Медіатор займає позасудову, нейтральну позицію, не виносячи якого-небудь рішення і не диктуючи який-небудь результат. Він допомагає (здійснює фасілітацію) провести обговорення, під час якого потерпілі від злочинів одержують відповіді на питання, що лякають, але здатні принести полегшення (наприклад, “Чому ти зробив це зі мною?”), висловити правопорушнику свою думку з приводу того, що трапилось, і виробити примирний договір, відповідно до якого правопорушник компенсує заподіяний збиток. У каральному правосудді жертви злочинів найчастіше розглядаються як байдужі свідки процесу (якщо тільки їх не використовують як свідків). У відновлювальному ж правосудді вони наділяються повноваженнями головного учасника в розв’язанні конфлікту, пов’язаного зі злочином, зробленим проти них. Часто жертви повідомляють після примирення, що найголовнішим для них у цьому процесі була можливість якось вплинути на проблему злочинності, переконавши даного правопорушника більше не вчиняти злочин.

Правопорушники ж одержують у багатьох випадках унікальну можливість уникнути судового переслідування, оскільки вони беруть на себе відповідальність за вчинене і повинні відшкодувати заподіяний збиток. Замість того, щоб бути переданими суду, вони можуть допомогти визначити, як їм доведеться відповідати за скоєний злочин. На рівні людських взаємин, замість ізоляції і видалення від знання, до них приходить розуміння природи і наслідків шкоди, заподіяної ними іншій людині. Необхідні види захисту, що система карного судочинства дозволяє мати обвинувачуваному, включають як один з невдалих побічних ефектів тенденцію зосереджувати увагу правопорушника на різного роду механізмах захисту, показаннях свідків, слуханнях і судових розглядах, а не на самому злочині, скоєному обвинувачуванним. Обвинувачуваний стурбований тим, щоб одержати виправдання через

обставини, що виключають провину, чи тим, щоб одержати менш жорстке покарання. Ніхто не хоче бути покараним – це нормальна реакція. (Тут необхідно відзначити, що користь і доречність медіації в карному процесі засновані на презумпції провини обвинувачуваного в скоєному правопорушенні. Лише в дуже рідких випадках обвинувачуваний, щиро підтверджуючи свою невинність, а не просто вважаючи себе невинним, може залучатися до процедури медіації з особою, яка заявляє, що стала жертвою. Якщо обвинувачуваний не готовий взяти на себе відповідальність за скоєне правопорушення, йому доведеться скористатися правом на презумпцію невинності.) У процесі медіації правопорушники одержують також можливість просити про прощення й одержувати його. Найбільша користь для правопорушників, можливо, міститься в емоційному і психологічному звільненні від образу “правопорушника” чи “злочинця”, що дає виправлення заподіяної шкоди. Почуття подібного “звільнення” зазвичай не відбувається після того, як правопорушник поніс покарання без реституції і примирення. Багато хто з “реабілітованих” правопорушників говорить після відбування покарання, що недостатньо просто “сплатити свій борг перед суспільством”. Вони продовжують відчувати потребу вибачитися і виправити свою провину перед жертвою злочину. Це для них необхідний елемент відновлення самоповаги.

Сьогодні переваги і користь програм примирення широко визнані і документально підтверджені. У США, Канаді, Великій Британії, Європі, Австралії і Південній Африці діє більш 200 програм примирення. Досвід здійснення цих програм і статистика свідчать:

1) примирення дійсно відбувається приблизно в 2/3 справ, переданих у програми примирення. У більшості справ, що не увінчалися примиренням, жертва злочину відмовилась від участі. Досить часто сам правопорушник воліє мати справу із суддею, а не з потерпілим від скоєного ним злочину. Фахівці, що здійснюють програми примирення, у ряді випадків відмовляються від проведення медіації у справі на підставі проблеми гарантій безпеки жертви злочину;

2) більш 90% справ, до яких застосовувалася програма примирення, завершилися договором про відшкодування збитків і контрактом. Відшкодування збитків може здійснюватися у формі грошової компенсації, чи відновлення або заміни ушкодженої чи украденої власності, якої-небудь роботи, виконуваної для потерпілого, чи в яких-небудь інших формах – єдиним обмеженням є власна творча фантазія сторін і медіатора. Контракти між жертвою злочину і правопорушником, що припускають продовження відносин, часто включають умови щодо дотримання чи, навпаки, ухиляння від певної поведінки. У ряді випадків єдине, чого хоче жертва злочину після зустрічі з правопорушником, це одержати вибачення й обіцянку більше ніколи так не робити. Контракти, укладені з неповнолітніми правопорушниками, як правило, містять певні

умови щодо школи (наприклад, повернутися в школу, закінчити чи одержати освіту, отримувати оцінки не нижче середньої);

3) серед справ, що увінчалися підписанням примирного (реституційного) контракту, більш 95% контрактів були успішно виконані протягом одного року після медіації. Фахівці програм примирення здійснюють контроль за виконанням контрактів і, при необхідності, організують додаткові зустрічі-медіації для того, щоб гарантувати виконання умов чи внести зміни в умови контракту. Аналіз судової практики відшкодування збитку за вироком показує, що відповідне відшкодування відбувається в 30% випадків. Причина такої великої розбіжності, можливо, пов'язана з тим, що правопорушники, що укладають примирний договір, ставляться до нього як до свого договору. Судові вирoki, що припускають відшкодування збитку, найчастіше розглядаються скоріше як покарання і як обов'язок підсудного. Інша причина, можливо, пов'язана з тим, що процес медіації, на відміну від відшкодування за вироком, спрямований на створення такого примирного договору, який правопорушник ймовірно може виконати. Спеціальна підготовка медіаторів дозволяє спрямувати переговірний процес таким чином, щоб право на одержання компенсації з боку жертви злочину було урівноважено потребою правопорушника дати реальні зобов'язання;

4) 75% жертв злочинів і 65% правопорушників, що брали участь у програмах примирення, говорять, що вони задоволені тим, як система карного правосуддя розглянула їхню справу; 85% як потерпілих, так і правопорушників, що беруть участь у медіації, відзначають справедливість результату, досягнутого по їхній справі. В той же час, як правило, менш 40% жертв злочинів і менш 20% правопорушників говорять про почуття справедливості і задоволення результатом у тих випадках, коли справа не проходила процедуру примирення;

5) з'являється усе більше свідчень (хоча вони все ще мають попередній характер), що показують: набагато менше імовірність того, що правопорушники, які пройшли через процедуру медіації з жертвами своїх злочинів, знову повернуться в злочинний світ, у порівнянні з правопорушниками, поведження з якими мало традиційний характер. Статистика програм примирення в США свідчить, що рівень рецидивізму серед правопорушників, що пройшли через програми примирення, не перевищує 10%. Багато сучасних досліджень показують, що правопорушники, у цілому, відчувають каяття совісті після здійснення злочину, їхня реакція виявляється або у вигляді спроби відновити відносини за допомогою каяття і реституції, чи у вигляді прагнення виправдати свою неправомірну поведінку. Є й інші реакції. Але саме бажання покаятись, знайти примирення й одержати прощення є зазвичай вихідною реакцією, що, якщо її не задовольнити, призводить до виправдання вчиненого. Так, багато правопорушників, не маючи можливості визнати свою провину, висловити каяття й одержати

прощення, починають виправдувати свій злочин, звинувачуючи в ньому саму жертву, чи суспільство, чи кого-небудь ще. Тому для багатьох правопорушників примирення в кримінальних справах виконує функції виправного процесу, на відміну від в'язниць, що настільки евфемістично називають "виправними установами".

Зіштовхуючись з реальними людськими наслідками зроблених діянь і відчуваючи відповідальність перед потерпілим від злочину, у процесі примирення у правопорушника зароджується "почуття симпатії" до жертви, що може запобігти здійсненню нового злочину. Ніякі інші методи, застосовувані щодо починаючих злочинців у карному правосудді, не мають такого великого потенціалу для запобігання їхньої подальшої карної "кар'єри".

Таким чином, застосування процедур відновлювального правосуддя психологізує кримінальний процес, а також надає значно більших можливостей щодо застосування теоретичних положень та технологій конфліктології.

Безумовно, не можна абсолютизувати використання примирних процедур у кримінальному судочинстві. Найбільше можливостей вони мають при розв'язанні справ приватного звинувачення та нетяжким злочинам, оскільки у такому випадку не суперечать принципам публічно-змагального кримінального процесу. В той же час слід підкреслити, що в українському кримінальному судочинстві, на жаль, примирні процедури ще не набули належного поширення, вони залишаються скоріше науковою метою, предметом обговорення фахівців, а їхнє поширення не передбачене навіть у проекті нового КПК, що значно звужує можливості конфліктологічної науки у зменшенні конфліктності процесуальних відносин.

Висновки. Подальша робота у напрямку впровадження відновлювального правосуддя та медіації у вітчизняній кримінальній юстиції повинна передбачати, як мінімум, наступне: по-перше, розпочати наукову підготовку до забезпечення розроблення законів та інших нормативних актів, у яких будуть закріплені не тільки самі процедури, необхідні для врегулювання спорів, але й вимоги до так званих медіаторів – людей, що мають спеціальну (найчастіше юридичну) освіту і навички психолога; по-друге, використовуючи досвід російських та західних колег, а також вітчизняних груп медіації, які існують в Україні, розпочати розробку та впровадження програм медіації для роботи перш за все з неповнолітніми правопорушниками, а також поступове їхнє впровадження у практику розслідування справ приватного звинувачення; по-третє, було б доцільним, на наш погляд, створити координаційну раду при Міністерстві юстиції, яка б опікувалась проблемами впровадження примирних процедур у кримінальному судочинстві і координувала як наукові дослідження у цій сфері, так і практичну роботу різних структур. Реалізація цих заходів, на наш погляд, може стати одним з кроків на

шляху вирішення багатьох проблем кримінальної юстиції у напрямку її лібералізації та відповідності сучасним європейським і світовим стандартам.

Відновлювальне правосуддя не проголошується панацеєю, але воно могло б допомогти зменшити навантаження на систему карного судочинства через впровадження концепції компенсації шкоди, виведення певних справ із системи карного правосуддя, підвищення участі у процесі жертв, правопорушників та членів громади і вироблення поважного ставлення до них. Заохочення людей до поваги один до одного та до вирішення конфліктів, у разі їхнього виникнення, на відновлювальних засадах є двома з найважливіших шляхів розбудови справедливого та гуманного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Андреев В.И.* Конфликтология: Искусство спора, ведения переговоров, разрешения конфликтов / Андреев В.И. – Казань, 1992; *Гришина Н.В.* Психология конфликта / Гришина Н.В. – СПб., 2000; *Ковальчик П., Малиева Н.* Предупреждение и разрешение конфликтов / Ковальчик П., Малиева Н. – М., 1994; Конфликтология / [под ред. А.С.Кармина]. – СПб., 1999; *Ламм А.А.* В разрешении конфликта необходим посредник / Ламм А.А. // Бюллетень клуба конфликтологов; [под ред. Б.И.Хасана]. – Красноярск, 1991. – Вып. 1; *Насырова В.* Посредничество в урегулировании правовых споров в США / Насырова В. // Государство и право. – 1997. – № 5; *Ниренберг Д.* Маэстро переговоров / Ниренберг Д. – Минск, 1996; *Сергоманов П.А., Хасан Б.И.* Кто такой посредник? / Сергоманов П.А., Хасан Б.И. // Бюллетень клуба конфликтологов; [под ред. Б.И.Хасана]. – Красноярск, 1991. – Вып. 1; *Симонова Е.А.* Примирение с потерпевшим в уголовном праве России: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук / Симонова Е.А. – Саратов, 2002; *Усс А.В.* Примирение вместо наказания (как течение в правоприменительной практике) / Усс А.В. // Правоведение.–1990. – № 6; *Ценева В.В.* Освобождение от уголовной ответственности в связи с примирением с потерпевшим: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук / Ценева В.В. – Томск, 2002.

2. *Маляренко В.Т.* Реформування кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: Теорія, історія і практика: монографія / Маляренко В.Т. – К.: Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2004; *Землянська В.* Запровадження відновлюючих підходів: зміна поглядів на кримінальне судочинство / Землянська В. // Право України. – 2003. – №10; *Жмудь В.* Запровадження процедури медіації (примирення) у законодавстві України / Жмудь В. // Юридичний журнал. – 2008. – №6 тощо.

3. *Брицин М.А.* Из истории восточнославянской лексики / Брицин М.А.. – К., 1965. – С.83-95.

4. *Гальперин С.Д.* Очерки первобытного права / Гальперин С.Д. – СПб., 1893.

5. *Троицин К.* История судебных учреждений в России / Троицин К. – СПб., 1893.

6. <http://www.rj.org.ua>

7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року “Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів”: Указ Президента України № 311/2008 від 8.04.2008 р. // Офіційний Вісник України. – 2008. – № 27. – Ст. 838.

8. *Маляренко В.Т.* Реформування кримінального процесу України в контексті

європейських стандартів: Теорія, історія і практика: монографія / Маляренко В.Т. – К.: Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2004. – С.471; Рустамов Х.Ц. Уголовный процесс. Формы / Рустамов Х.Ц. – М., 1998. – С.83; Калиновский К.Б. Законность и типы уголовного процесса: дис. ... канд. юрид. наук / Калиновский К.Б. – СПб., 1999. – С.93-97 тощо.

АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ РАЗРЕШЕНИЯ КРИМИНАЛЬНЫХ КОНФЛИКТОВ: ОБЩИЙ АНАЛИЗ

Ставицкая О.В.

Статья посвящена анализу применения альтернативных процедур разрешения криминальных конфликтов. Раскрывается сущность идеи восстановительного правосудия, история его возникновения и состояние на сегодняшний день в Украине. Анализируются положительные и отрицательные стороны использования медиации при разрешении криминальных конфликтов, в частности, автор указывает на такие положительные моменты, как возможность выбора медиатора самими сторонами, неформальность процедур, принятие решений только по согласию сторон и др. Особое внимание уделяется анализу социальных последствий применения медиации для сторон преступления.

Ключевые слова: альтернативные технологии, криминальные конфликты, восстановительное правосудие, медиация в криминальных конфликтах, стороны конфликта, социальные последствия применения медиации

ALTERNATIVE TECHNOLOGIES FOR CONFLICT RESOLUTION: GENERAL ANALYSES

Stavytska O.V.

The article is dedicated to analyses of alternative procedures for criminal conflicts resolution. The essence of term "recovering justice", its history and present day state in Ukraine are discussed. Positive and negative aspects of mediation process in criminal cases are analyzed. Namely, author emphasizes such positive moments as freedom of choice of mediator by parties to conflict, informality of procedures, decision making only by common assent etc. Special accent is made on social consequences of mediation for parties to conflict.

Key words: alternative technologies, criminal conflicts, recovering justice, mediation process in criminal cases, parties to conflict, social consequences of mediation

УДК 130.2

канд. філос. н., доц. І.Д.Загрійчук

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ І НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Предметом дослідження в даній статті є людська екзистенція в контексті національної ідентичності в умовах глобалізації. Аналізується буття в часі, характер сучасних змін, відстоюється цінність національної екзистенції.

Ключові слова: національна ідентичність, екзистенція, глобалізація.